

žalosten in pobit; a vendar je spal prav dobro in je sanjal celo noč o zajčku v gozdu, ki ga je lovil. Že ga je mislil ujeti — —, nepopisno veselje ga je navdajalo, — pa glej, v tistem trenutku ga vzbudijo mati in mu velijo, naj žene kravo na pašo. Tedaj se je razjasnil Matijčev obraz.

Od tedaj ni puščal kravice same. Lepo jo je pasel na vrvi in jo prignal vsakokrat sito domov, da sta bila zadovoljna s kravico in z njim oče in mati.

V. M.

Pes izda morilca.

Leta 1281. je živel v Parizu vitez Kartogi, ki je bil eden izmed najsrčnejših francoskih junakov. Kralj sam ga je čislal ter ga je večkrat očitno pohvalil in obilo obdaroval. Nekega dne jezdi Kartogi blizu Pariza skozi gozd. Bil je prav sam; le njegov pes ga je spremljal. Bil je vitez zamišljen ter je popustil uzdo konju, ki je prav počasi korakal pod hladnim drevjem. Naenkrat skoči iz grma človek in se vrže na viteza, ki se hoče braniti. Ali še preden more potegniti meč, ga prebode morilec, da pade mrtev s konja. Konj se splaši in zbeži, da ga nihče ni več videl. Pes pa ni pobegnil. Z vso močjo pade srdito na morilca, ali ta ga pobije s kolom na tla, da se ne more več geniti. Z nogo ga ropar prekucne še v rov kraj pota, potem pa koplje pod drevesom jamo in zakoplje vanjo mrtvega Kartogija.

Pes pa ni bil mrtev, ampak le omamljen od težkega udarca. Ko se zave, gre iskat svojega gospodarja. Kmalu najde sled, strašno tuli in cvili, potem pa se vleže na grob. Več dni in noči je pes pretulil kraj svojega umorjenega gospodarja. Nazadnje ga pa vendar lakota in žeja prisilita, da zapusti grob. Teče v Pariz in tu poišče gospodarjevega prijatelja. Prijatelj brž spozna psa in mu da jesti. Misli je, da je kje izgrešil svojega gospoda. Pes se najé in napije, toda še vedno

cvili in se obnaša prav čudno. Na vsakega laja, potem gre k vratom in gleda, ali gre kdo za njim. Čuka ljudi za obleko in jih izkuša spraviti s seboj. Ali vse je zaman. Nihče ga ne razume. Pes gre žalosten nazaj v gozd in spet tuli tako dolgo, da ga lakota prižene v Pariz.

Ko pride pes drugokrat v prijateljevo hišo, se je čudno zdelo ljudem vse njegovo obnašanje. Tudi so izvedeli, da je Kartogi naenkrat izginil, in so slutili kako nesrečo. Ko pes spet izkuša prijatelja spraviti s seboj, gre ta res ž njim in vzame tudi nekaj služabnikov s seboj. Pes laja glasno in beži v gozd pod drevo, kjer je bil Kartogi pokopan, in začene razkopavati zemljo. Služabniki jamejo tudi kopati in kmalu najdejo ubitega Kartogija.

Hudodelstvo je prišlo na dan. Ali kdo je viteza umoril? Kartogijevi prijatelji so si prizadejali mnogo truda, da bi izvedeli za morilca, toda bilo je vse zastonj.

Ali kar se ne stori, to se ne zvé.

Neki dan je stalo v Parizu več vitezov skupaj na trgu. Kartogijev prijatelj gre s psom ravno po trgu in se jim hoče pridružiti. Kar se pes z neznano togoto zažene na nekega viteza, in kolikor so si tudi prizadevali drugi, vendar niso mogli odgnati psa. Vitez je komaj ušel v bližnjo hišo.

Ljudje so o tem mnogo govorili. Vsem je bilo znano, da je bil ta vitez — Kodrič mu je bilo ime — hud sovražnik Kartogijev. Ljudje so ugibali semtertja in nazadnje povsod govorili, da je najbrže Kodrič umoril Kartogija.

Tudi do kralja je prišla ta govorica. Kralj bi se bil rad sam prepričal, kaj je resnice na tem. Zato pokliče Kodriča predse. Na dvoru je bilo nekoč mnogo gospodov. Kralj veli Kodriču, naj se pomeša in skrije mednje.

Potem pokliče tudi psa, ki se je pa bliskoma zagnal v Kodriča. Izmed toliko ljudi ga je bil precej ovohal, in komaj so ubranili drugi, da ga ni raztrgal.

„To je vendar čudno,“ reče kralj. „Vitez Kodrič, stopite bliže.“ „Vas dolže, da ste umorili viteza Kartogija, čigaver je bil ta pes. Kaj pravite nato?“

„To so laži, presvetli kralj!“

„Ali kako, da je pes tako razkačen, kadar vas vidi?“

„Nekega dne sem se bil sprl z njegovim gospodarjem. Pes je skočil name, jaz sem ga udaril, in od tistega časa me ne more videti.“

„Ali, to je čudno, da pes tega ne pozabi. Kje ste bili tedaj, ko je izginil Kartogi? Vam, da ste bili takrat zmedeni in nemirni. Zakaj je bila vaša obleka tako razcpana?“

„Ne spominjam se več. Toda pri živem Bogu, da sem nedolžen.“

„Vi kličete Boga na pričo? Naj tedaj razsodi Bog. Vi se boste borili s psom.“ — —

Prišel je dan, ko bi bil moral Kodrič dokazati, da je res nedolžen. Na velikem prostoru zunaj mesta je bilo borišče. Kralj sam je prišel gledat, in neznanska množica ljudi se je zbrala, da vidi, kako bo sodil Bog.

Kodrič je imel v rokah debelo gorjačo, pes pa je imel prazen sod, kamor se je lahko skril.

Kralj pomigne, naj se začne boj. Ko spuste psa, brž skoči proti sovražniku, ki je mahal z gorjačo, da bi psa pobil. Toda pes se je znal umikati; zdaj je napadal od ene, zdaj od druge strani. S tem je utrudil svojega sovražnika. Nazadnje skoči na njega, ga po-grabi za vrat in se tako zagriže vanj, da Kodrič pade na tla in prosi za milost.

Kralj ukaže, naj odpravijo psa. Potem pa pokliče Kodriča predse.

Kodrič je obstal, da je umoril Kartogija. — —

Obsodili so ga na smrt. Na vešalih je končal svoje življenje. Pes pa je bil od onega časa mirnejši. Polagoma je pozabil na grob svojega gospodarja.

Jaušovec.

